

בס"ד.

בס"ד.

הכותב : יעקב בוסקילא.

טל': 0505749657.

מייל': Yakov_b4@walla.com

יעד התלמידים : כיתה יא'. וחטיבת ביניים ז'-ט'.

נכתב לכתחילה סיכום ל-בגרות כיתה יא' בראשית.
אפשר בהחלט ללמד כיתות חטיבה- ביניים ברמה טובה.

שו"ת פרשת לך לך לקראת בגרות כיתה יא'.

הנושאים:

- א. הכרת הבורא. { ע"מ - 2 }
- ב. **ניסיון-1** לך לך מארצך. { ע"מ - 3 }
- ג. **ניסיון-2** הרעב, והירידה למצריים. { ע"מ - 4 }
- ד. **ניסיון-3** לקיחת שרה לבית פרעה. { ע"מ - 4-5 }
- ה. המריבה עם רועי לוט ורועי אברהם ופרדתם. { ע"מ - 5-6 }
- ו. **ניסיון-4** מלחמתו עם ארבעת המלכים { אין סיכום }
- ז. ברית בין הבתרים. { ע"מ - 6 }
- ח. **ניסיון-5** לקיחת הגר לאישה. { ע"מ - 7 }
- ט. **ניסיון-6** ברית המילה. { ע"מ - 8 }
- י. בשורת לידת יצחק לא"א ושרה { ע"מ - 8 }
- יא. **ניסיון-7** לקיחת שרה לבית אבימלך. { אין סיכום }
- יב. **ניסיון-8** גירוש הגר. { ע"מ - 7 }
- יג. **ניסיון-9** גירוש וישמעאל. { אין סיכום }
- יד. **ניסיון-10** העקדה. { }

בס"ד.

א. הכרת- הבורא עם אברהם אבינו ע"ה.

1. ש'. כתוב את סיפור חקירת "הכרת הבורא בעולם" של א"א. ומה הייתה מסקנתו. (שמש, ירח, ענן)
 ת'. יש רק מנהיג אחד בלבד לבריאה, והוא מנהל את כל העולם מהדבר הגדול ביותר, ועד הפרט הקטן ביותר, והוא ה' יתברך לבדו.
2. ש'. מהם המסקנות שהגיע אברהם אבינו בחקירתו ?
 ת'. ה' אוהב את הבריות שברא, וכל אלו שמקריבים את בנם לע"ז, **למולך**, נוהגים באכזריות ובטיפשות בבנים שלהם, כי ה' לא אוהב את מעשיהם ולא יבקש מעולם דבר שכזה !

עקירת עבודה-זרה.

3. ש'. ספר את הסיפור על שבירת הפסלים ששבר א"א לאביו תרח. (ענו בכוחות עצמכם).
 4. ש'. מה המסר שרצה א"א ללמד ולהראות לאביו ולכל העולם.
 ת'. שאין בעבודה זרה- שום כוח, לא לרפות חולים, ולא לעזור במאומה- כלום, וכל מי שיש לו שכל-ישר, חייב לסלק ולאבד את העבודה זרה !!

ניסיון- האש, הצלת א"א מ-'אור כשדים'.

5. ש'. ספר בקצרה את ניסיון א"א, נכנס לתוך האש הגדולה של נמרוד ? (ענו בכוחות עצמכם).
 6. ש'. כיצד לדעתך הגיבו האנשים בעולם כאשר ראו את הנס הגדול ?
 ת'. כולם ראו שא"א צודק שיש רק אלוקים אחד בעולם, וכל הע"ז בעולם לא שווה מאומה.
7. ש'. מדוע הציל ה' את א"א, ואילו את אחיו הרן לא הציל והוא מת בתוך האש ?
 ת'. הרן לא האמין בכל ליבו ב-ה', פעם האמין ב-ה', פעם ב-נמרוד, ולכן מת, וא"א האמין וגם הכריז בפני כולם תמיד ! **רק ה' הוא האלוקים !** ואכן ה' הצילו.
8. ש'. מהו הפסוק בתורה ממנו אנו לומדים על הצלת א"א מהאש ?
 ת'. נאמר בתורה "אני ה' אלוקיך אשר הוצאתיך מאור-כשדים" ופירושו- מ'אור'-מהאש, 'כשדים'-שם מקום, נמרוד היה שולט על עיר 'כשדים'.
9. ש'. מהו הפסוק ממנו אנו יודעים על יציאת בני ישראל ממצרים.
 ת'. נאמר בתורה "אני ה' אלוקיך אשר הוצאתיך מארץ מצריים"

בס"ד.

א. נסיון "לך לך מארצך" (פרק יב) {נסיון 1.1}

1. **ש'.** מהם השלושה המעגלים, מהם-אברהם צריך ללכת ?
ת'. שלושה מעגלים :

1. מארצך--	מהארץ.
2. וממולדתך--	מהעיר.
3. ומבית אביך--	מהבית.

2. **ש'.** מה הדרך ממעטת, באדם ההולך-הנווד ממקום-למקום ?
ת'. שלושה דברים : **א.** בנים. **ב.** פרנסה. **ג.** אנשים **לא** מכירים אותו.
3. **ש'.** מה ה' הבטיח לאברהם בתמורה לעמידתו בניסיון ?
ת'. **7. דברים נתן ה' לאברהם בתמורה ואלו הם :**

1. יהיו לו ילדים 'ואעשך לגוי גדול'-**כנגד ההליכה בדרך.**
2. פרנסה-כסף. -**כנגד ההליכה בדרך.**
3. שם גדול-כולם ידעו מי זה אברהם. -**כנגד ההליכה בדרך.**
4. א"א יהיה מעתה אחראי לברך את כולם. {הברכה עוברת אליו}.
5. מי שיברך את א"א יבורך.
6. מי שיקלל את א"א יקולל.
7. כולם ירצו להיות כמו א"א מבורכים.

4. **ש'.** את מי אברהם אבינו לוקח , בדרכו לכיוון ארץ ישראל ?
ת'. **א.** שרי אשתו **ב.** לוט בן אחיו (אח של שרה) **ג.** רכושם.
ד. "ואת הנפש אשר עשו בחרן".

- שני פירושים למילה "נפש" - 1. **עבדים** אותם קנו אברהם ושרי.
2. **האנשים** אותם גייר א"א. **והנשים** אותם גיירה שרה אימנו {**התלמידים שלהם**}.
5. **ש'.** ציין את המקומות אליהם מגיע א"א בארץ ישראל ?
ת'. לפניך טבלה עם המקומות בהם עבר א"א אברהם אבינו. בארץ ישראל. (בארץ כנען)

המקומות שעובר א"א אברהם אבינו.	1. 'אלון מורה-שכם'.	2. 'בית אל'.	3. 'נגבה'.
1. מה פגש א"א בארץ ?	רעב.	רעב.	רעב.
2. כיצד א"א מפרסם את ה' ?	בונה מזבח לה'.	בונה מזבח לה'.	לא בונה מזבח לה'.
3. מה ביקש מאנשי המקום ?	הלוואות-כסף.	הלוואות-כסף.	הלוואות-כסף.

ב. ניסיון הרעב, והירידה למצריים. {ניסיון 2.}

1. ש'. ה' הבטיח לאברהם אבינו "ואברכך"-בממון, ולפתע פוגש אברהם בארץ המובטחת לו ולבניו **רעב**. כיצד אדם-רגיל היה מגיב וכיצד הגיב א"א ?
ת' אדם רגיל היה מיד מתלונן מדוע הבטיחו לי, ולא קיימו את ההבטחה, ואילו אברהם אבינו התנהג בביטחון בה' **ולא התלונן**.
2. ש'. פרט כיצד התנהג אברהם אבינו אחרת-לגמרי מייתר האנשים ?
ת' א. בטח בה' ולא התלונן. **ב.** קיבל באהבה ובשמחה הכול.
ג. ותמיד היה אומר כל מה שעושה ה', **הוא רק לטובה**.

אברהם יורד מצרימה.

3. ש'. מדוע ירד אברהם אבינו למצריים ? **ת'.** כי היה רעב בארץ.
4. ש'. האם עשה טוב כאשר ירד למצרים בגלל הרעב ?
ת'. **מחלוקת הרמב"ן ורש"י, האם עשה טוב א"א כאשר ירד למצרים בגלל הרעב.**
רש"י מפרש: עשה טוב שירד למצריים.
הנימוק: כי לא התלונן על הרעב, למרות ההבטחות הטובות של ה'.
הרמב"ן מפרש: לא עשה טוב.
הנימוק: כי היה על אברהם להמשיך לבטוח בה' ולהישאר בארץ, ולסמוך רק על ה', **פירוש**-אפילו שיש רעב, לא נשברים, בוטחים רק בה' גם שיש משבר.

ג. אברהם מציל את שרי ואת עצמו, מפרעה והמצריים. {ניסיון 3.}

1. ש'. מה גילה א"א לפתע על אשתו שרי ? **ת'.** שרי יפה היא מאוד.
2. ש'. היכן החביא אותה א"א ? **ת'.** החביא אותה בארגז שלא יזיקו לה המצריים.
3. ש'. מי גילה אות שרה בארגז ? **ת'.** אנשי המכס בגבולות מצרים.
4. ש'. מה הציע אברהם לשרי לומר, על-מנת שלא יהרגו אותו ?
ת'. אברהם יצהיר שרי אחותי-היא, ושרי תצהיר על אברהם אחי-הוא.
5. ש'. למה כאשר יצהיר א"א 'אחותי-היא', לא יהרגו את אברהם ?
 ואילו אם היה מצהיר אברהם 'אשתי', היו הורגים אותו ?
6. **ת'.** המצרים לא היו לוקחים אשת איש- {אישה-נשואה} וכאשר רצו לקחת את האישה, היו הורגים את הבעל, ואז מותר להם היה לקחת את האישה.
 לכן הצהיר א"א אחותי היא, כדי שלא יהרגו אותו. וכך **ניצלו אברהם ושרי**.
7. לאן לקחו המצריים את שרי ? **ת'.** לפרעה.
8. במה העניש ה' את פרעה ואת עבדיו ? **ת'.** ה' הענישם-בנגעים גדולים.
9. מה טען פרעה כלפי אברהם. ? **ת'.** למה אמרתה אחותי היא, ולא אשתי.
10. מה ענה אברהם. ? **ת'.** פחדתי שמא תהרגו אותי, אם הייתי אומר אשתי.
11. האם היה שקר בדברי אברהם שאמר "אחותי" היא. **ת'.** **לא היה שקר !!**

בס"ד.

12. כיצד שרה אימנו נחשבת גם אשתו וגם אחותו של אברהם אבינו ?

התשובה- ארוכה נסביר אותה בשלבים א' עד ח'.

- א. לתרח יש שלושה בנים ואלו הם: אברהם. הרן. ונחור.
- ב. לתרח יש גם שלושה נכדים מהבן-הרן, ואלו הם: שרי. לוט. ומילכה.
- ג. ויש לנו כלל בני-בנים (הכוונה לנכדים) - הם נחשבים כמו בנים.
- ד. יוצא לתרח יש על פי הכלל הזה- **שישה בנים**, כי גם הנכדים הם בנים.
- ה. לכן אברהם ושרי נחשבים גם אחים. וגם בעל ואשה.
- ו. אברהם יכול לומר על שרי אחותי את. והיא בנוסף גם אישתו.
- ז. ושרי יכולה לומר על אברהם אחי הוא, והוא בנוסף גם בעלה.
- ח. גם אתם ילדים, נחשבים גם בנים של הסבא והסבתא שלכם וגם נכדים.

ד. המריבה עם רועי לוט ורועי אברהם ופרדתם. {פרק יג'}

1. **שאלה.** כיצד נהגו לרעות את הצאן ?
- ת'. רועי לוט. היו שולחים את הצאן והבקר **לשכנים** לרעות את הצאן.
- ורועי אברהם. היו **חוסמים** את הפה-לבהמות בזמם כמו חסם-לכלב, על מנת לא לאכול מהשכנים, ולוקחים את הבהמות למקום **הפקר**-לא שייך לאף אדם.
2. **ש'.** מה טענת רועי אברהם ל-רועי לוט. ? **ת'.** רועי אברהם היו צועקים על לוט ועל הרועים **גזלנים-אתם** כי נותנים לבהמות לאכול מהשטח של השכנים. \
3. **ש'.** כיצד הגיבו לוט והרועים של לוט על הטענה שהם **גזלנים** ?
- ת'. לוט והרועים טענו, ה' הבטיח את הארץ לא"א, ועתה אין לא"א בנים, ואברהם ושרה זקנים, כיצד א"כ יביאו ילדים לעולם, וממלא לוט הוא-היורש את אברהם ושרה, **על-כן התירו לעצמם לגזול** ולקחת אוכל מהשכנים.
4. **ש'.** מדוע לוט והרועים לא-צודקים כלל בטענתם ?
5. **ת'.** הם טענו טעות חמורה, כי ה' הבטיח לאברהם את הארץ **רק בעתיד**, ועדיין הארץ **לא שייכת לאברהם** ואסור להם לגזול אוכל של אחרים.
6. **ש'.** מה פירוש הפסוק "**והכנעני אז בארץ**" ?
- ת'. התורה **מדגישה "והכנעני אז בארץ"** ללמד אותנו- **ג' דברים.**
- א. הארץ שייכת לכנעניים, ועדיין לא שייכת לאברהם.
- ב. רק כאשר יצאנו ממצרים וכבשנו את הארץ ע"י יהושע והשבטים, **רק אז-היא שייכת לעם-ישראל ולתמיד.**
- ג. כאשר יצאנו לגלות לחוץ-לארץ, **תמיד חזרנו לארצנו.**
7. אם הארץ שייכת לעם הכנעני, מדוע ה' נותן אותה לנו, **הרי היא שייכת לכנעני** ?
- ת'. כל עוד הכנעני לא הגזימו בעברות נגד ה', הייתה להם זכות בארץ, לאחר 440 שנה, כאשר יצאנו ממצרים והגענו לארץ ישראל, הם הגדישו את הסאה-בעברות, **רק אז** ה' נתן לנו רשות לכבוש את ארץ-ישראל, **מידי-הכנעני** {הם היו 7 עמים בני כנען}
- גם אנו עם ישראל לצערנו חטאנו, גלינו מהארץ בבית-ראשון ל-70 שנה, ובבית שני 2000 שנה. {כי חטאנו וארץ-ישראל לא-סובלת לא-מכילה חטאים}

בס"ד.

8. מה אנו למדים מכך על מעלתה של ארץ ישראל ?
ת'. ארץ ישראל מקיאה מתוכה עוברי-עברה היושבים בתוכה, כולל את עם ישראל.
 9. **ש'. כיצד התייחס ה' לאברהם בגלל החטאים של לוט והרועים ?**
ת'. לוט והרועים היו גזלנים, וה' נימנע מ-לדבר עם אברהם-בנבואה.
מדוע ? כאשר יש עוונות בסביבת-אברהם, ה'-{**הנבואה**} לא מתגלה לאברהם אבינו.
 10. **ש'. מה היה הפתרון שהציע אברהם ללוט גיסו- {אח של שרה} עקב המריבה ?**
ת'. ניפרד בלי מריבות !!! תבחר לאן ללכת לצד ימין או לצד שמאל של הארץ.
 11. **ש'. לאן הלך לוט ? ת'. לסדום ועמורה לכיוון ים-המלח בדרום, בארץ ישראל.**
 12. **ש'. מה הפרס המגיע ברגע הפרידה של אברהם אבינו מלוט גיסו ?**
ת'. מיד ה' {בנבואה} מתגלה ומדבר עם אברהם אבינו.

ה'. מלחמתו של א"א עם 4-המלכים אשר ניצחו את ה-5 מלכים {ניסיון-4. אין-סיכום כרגע}

ו. ברית בין הבתרים. {פרשת לך לך פרק טו'}

1. **ש'. ה' דיבר {בנבואה} עם אברהם אבינו כיצד ? ת'. "במחזה" - בחלום.**
 2. **ש'. מה מבטיח ה' לאברהם אבינו בברית בין-הבתרים, ציין שני דברים ?**
ת'. א. ילדים הדומים ל-כוכבים. ב. ואת ארץ ישראל השלמה.
 3. **ש'. פעם ה' מדמה אותנו ל-כוכבים, ופעם ל-עפר, למה אנו דומים-באמת ?**
ת'. בכמות-האנשים, עם ישראל לא דומה לכוכבים ולא לעפר, כי אנחנו עם קטן. במהות- כאשר עם ישראל הולך בדרך שרה, אנו-דומים לכוכבים מעריכים ומכבדים אותנו, ואם לא הולכים בדרך שרה אנו-דומים לעפר והגויים לצערנו לא מעריכים ולא מכבדים אותנו.
 4. **ש'. בן כמה היה אברהם בברית בין הבתרים, ובת כמה הייתה שרה ?**
ת'. אברהם היה בן 70 שנה. ושרה הייתה בת 60 שנה.
 5. **ש'. מה היו הגזרות אותם גזר ה' על עם ישראל, זרעו של א"א בעתיד ?**
תשובה.

- א. עבדים בארץ לא להם {במצרים} 400 שנה.
 ב. מכות לפרעה ולמצריים.
 ג. בני ישראל יצאו ממצרים ברכוש-גדול. {לקחו מהמצריים ביציאת-מצרים}
 ד. בני ישראל יהיו ראויים לארץ ישראל **מדוע ?** כי יהיו עוונות- 7-העמים-הגויים בארץ ישראל {אחרי 440 שנה} רבים מאוד, וה' יצדיק את גירושם מהארץ.

בס"ד.

6. ש'. מדוע נענשו המצריים הרי הייתה זו גזרת ה' להעביד את בני ישראל במצריים ? **תשובה:**

- א. כל מצרי באופן פרטי יש לו בחירה, **להימנע מ-להפוך** את בני ישראל לעבדים. ומכיוון שבחר להיות חלק מההופכים את בני ישראל לעבדים **נענש**. הרמב"ם.
- ב. המצריים **הבוחרים** כן-להפוך את בני ישראל לעבדים, בחרו לעשות זאת- **בשנאה ובאכזריות**, ולכן נענשו פרעה והמצריים, כי לא קיימו את גזרת-ה' ברוגע ובנחת, אלא קיימו זאת- **בשנאה ובאכזריות**. הרמב"ן.

ז. שרה מוסרת את הגר שפחתה לבעלה אברהם. {פרק טז'} {ניסיון 5.}

1. ש'. למה החליטה שרה לתת את הגר לאברהם ? **ת'.** כי לא היו להם ילדים.
2. ש'. כאשר הגר גילתה שהיא בהריון, כיצד התייחסה הגר לשרה ? **ת'.** הגר זלזלה בשרה אימנו, אמרה-אני צדיקה כי אני בהריון, ואת-לא בהריון.
3. ש'. במה הענישה אותה שרה ? **ת'.** שרה גרמה להגר לברוח מהבית ל-מדבר.
4. ש'. **שלושה** מלאכים באו לדבר עם הגר במדבר, מה אמרו לה ? **ת'.** מלאך-**אחד** אמר, תחזרי להיות תחת שרה אימנו. מלאך-**שני** אמר, את תהיי שוב בהריון. {כי את הילד הראשון הפילה} מלאך-**שלישי** אמר כאשר תלדי אותו, תיקראי לו ישמעאל. ואברהם קרא לו ישמעאל **ללא ידיעת** דבר-המלאך להגר.
5. ש'. למה קראו לתינוק ישמעאל ? **ת'.** כי ה' שמע לתפילת-הגר במדבר.
6. ש'. מה היו התכונות **הרעות** של ישמעאל ? **ת'.** א: פרא אדם. ב: רוצח. ג: שונאים אותו הבריות.
7. ש'. בן כמה היה אברהם כשנולד ישמעאל ? **ת'.** אברהם אבינו היה בן 86.

ח. מצוות ברית המילה. {פרק יז'} {ניסיון 6.}

1. ש'. בן כמה היה אברהם וישמעאל בקיום-מצוות ברית-המילה ? **ת'.** אברהם היה בן 99. וישמעאל היה בן 13.
2. ש'. מהי המשמעות של מצוות ברית-המילה ? **ת'.** ברית המילה היא **ברית-ברית בין בני ישראל-וה'**, עם **שתי** הבטחות, **א'.** ה' שומר עלינו תמיד. **ב'.** ארץ ישראל שלנו, בזכות-שמירת ברית-המילה.

מצוות הקשורות למצוות ברית-המילה :

- א. כל יהודי.
- ב. המצווה ביום השמיני ללידה. ואם לא עשה, יעשה כשיגדל בכוחות עצמו.
- ג. העבדים שיש לאדם. {כאשר קנה אותם לעזרה בביתו}
- ד. יהודי לא-רוצה, מסרב לקיים את ברית מילה, חייב כרת.
- ה. כיצד מקיימים ברית המילה, בהסרת-העורלה.

בס"ד.

הבטחת הארץ והבנים.

1. **ש'** כמה פעמים ה' מבטיח לא"א את הארץ לירושה, לו ולבניו לעולם, **והיכן ?**
ת' 3- פעמים ה' מבטיח לאברהם את הארץ. **ו 4- פעמים** ה' מבטיח לא"א **בנים**.
 כחול הים וכעפר הארץ.

היכן ה' מבטיח ?

	הבטחת-הארץ.	הבטחת-הבנים.
1.	בניסיון 'לך לך מארצך וממולדתך'...	בניסיון 'לך לך מארצך וממולדתך'...
2.	אחרי פרידת אברהם מלוט.	אחרי פרידת אברהם מלוט.
3.	ב-ברית בין הבתרים.	ב-ברית בין הבתרים.
4.	בברית -המילה, הוסיף ה' את- ארץ-ישראל נקבל לאחוזת עולם.	בברית המילה, הוסיף ה' -כי יהיה לבני ישראל, ה'-לאוקים, תמיד ידאג לנו.
4.	*****	'עקדת-יצחק'

ה' מבשר לאברהם ושרה על לידת יצחק.

1. **ש'** ה' מבשר לאברהם ושרה על יצחק, כמה-מזלם של א"א ושרה משתנה ?
ת' בזכות שתי דברים- המשנים את מזלו של האדם.

א. מצוות ברית-המילה שיעשה.

ב. שינוי-השם לאברהם ושריי.

אברהם הוסיפו לו אות-ה. ושרה הוסיפו לה אות-ה, וה-י' של שרי נתנו ל-י-הושוע.

2. **ש'** מתי עושים שינויי-שם ?

ת' כאשר האדם עובר דברים לא נעימים בחיים, יכול לשנות את מזלו הרע,

על ידי שינוי-שמו או תוספת-שם, או על ידי קיום מצווה-נדירה { כמו ברית מילה }

3. **ש'** בני כמה היו א"א ושרה בלידת יצחק ? א"א בן 100 שנה ושרה בת 90 שנה.